

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประเภทการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Co relational studies) โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 ซึ่งบทนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนต่างๆ ของการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 จำนวน 9 พื้นที่ ได้แก่ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เพชรบุรี จำนวน 42 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครปฐม 1 จำนวน 34 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครปฐม 2 จำนวน 34 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่กาญจนบุรี จำนวน 62 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ราชบุรี จำนวน 53 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สุพรรณบุรี จำนวน 43 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 43 คน สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สมุทรสาคร จำนวน 47 คน และสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สมุทรสงคราม จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 382 คน (กรมสรรพสามิต, 2552 : 162) ดังแสดงในตารางที่ 3.1

2. กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane's อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2538: 41) ซึ่งกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน ที่ 0.05 ในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการวิจัยตามสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ กำหนดให้เท่ากับ .05

$$\begin{aligned} n &= \frac{382}{1 + 382(0.05)^2} \\ &= 195 \end{aligned}$$

ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 195 คน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยเลือกสุ่มจากประชากรตามสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ต่างๆ ในสังกัดภาคที่ 7 ทั้ง 9 พื้นที่ ทั้งนี้ในแต่ละชั้นภูมิ จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (proportional stratified random sampling) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม/ชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ได้ขนาดตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7

ชื่อหน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครปฐม 1	34	17
ข้าราชการ	25	13
ลูกจ้างประจำ	2	1
พนักงานราชการ	4	2
ลูกจ้างชั่วคราว	3	1
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครปฐม 2	34	17
ข้าราชการ	27	14
ลูกจ้างประจำ	2	1
พนักงานราชการ	1	-
ลูกจ้างชั่วคราว	4	2
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่กาญจนบุรี	62	32
ข้าราชการ	41	21
ลูกจ้างประจำ	4	2
พนักงานราชการ	5	3
ลูกจ้างชั่วคราว	12	6
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์	43	22
ข้าราชการ	27	14
ลูกจ้างประจำ	2	1
พนักงานราชการ	5	3
ลูกจ้างชั่วคราว	9	4
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เพชรบุรี	42	21
ข้าราชการ	26	13
ลูกจ้างประจำ	3	2
พนักงานราชการ	6	3
ลูกจ้างชั่วคราว	7	3

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อหน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ราชบุรี	53	27
ข้าราชการ	36	18
ลูกจ้างประจำ	4	2
พนักงานราชการ	4	2
ลูกจ้างชั่วคราว	9	5
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สมุทรสงคราม	25	13
ข้าราชการ	15	8
ลูกจ้างประจำ	2	1
พนักงานราชการ	6	3
ลูกจ้างชั่วคราว	2	1
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สมุทรสาคร	47	24
ข้าราชการ	33	17
ลูกจ้างประจำ	2	1
พนักงานราชการ	9	5
ลูกจ้างชั่วคราว	3	1
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สุพรรณบุรี	43	22
ข้าราชการ	31	16
ลูกจ้างประจำ	3	1
พนักงานราชการ	5	3
ลูกจ้างชั่วคราว	4	2
รวม	382	195

(กรมสรรพสามิต, 2552: 47)

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อของเจ้าหน้าที่สรรพสามิตแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับ आयुงาน และหน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นลักษณะนามธรรม ได้แก่ ค่านิยม และความเชื่อและวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นลักษณะรูปธรรม ได้แก่ โครงสร้าง และขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 ซึ่งเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแยกเป็น

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรตามข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (ประคอง กรรณสูต, 2542: 22- 24) คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏสม่ำเสมอเป็นประจำ

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏบ่อยครั้ง

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏเป็นบางครั้ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ปรากฏครั้งเดียว

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหรือไม่เคยเกิดขึ้นเลย

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นในการเสนอแนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 โดยคำถามเป็นการวัดข้อมูล 2 ระดับ (Nominal Scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงาน และผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนด และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และการวัดผลการปฏิบัติงาน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏสม่ำเสมอเป็นประจำ
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏบ่อยครั้ง
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมปรากฏเป็นบางครั้ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ปรากฏครั้งเดียว
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหรือไม่เคยเกิดขึ้นเลย

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

- กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างประเด็น และตัวชี้วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ในแบบสอบถาม
- วิเคราะห์ตัวแปรย่อยของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ออกเป็นตัวแปรชี้วัด (indicators) ต่างๆ นำตัวแปรชี้วัด ไปสร้างเป็นแบบสอบถาม
- นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (face validity) รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ขึ้นและเที่ยงตรงมากขึ้น
- นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่
 - 5.1 ผศ. อรุณรัตน์ ชินวรรณ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - 5.2 ดร.สิทธิชัย อนันตรังสี อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - 5.3 นายมนตรี วรรณทรัพย์ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล บริษัท ไพร์มแพ็คเกจจิง จำกัด อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
- เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (content validity) รวมถึงภาษา และสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญมารวมกัน คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สุวิมล ติรกานันท์, 2546: 144) ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 นำมา

ปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 10 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach (Cronbach's coefficient alpha) (สุวิมล ติรกาพันธ์, 2546: 153) โดยแบบสอบถามโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือไปยังสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ทุกพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สรรพสามิตในสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 โดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

2. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามที่ได้จัดส่งไปคืนมาแล้ว ทำการตรวจสอบและแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เพื่อดำเนินการจัดทำรหัสในแบบสอบถามตามที่กำหนดในตารางแจกแจงความถี่ ทำการกรอกข้อมูลตามรหัส (coding form) ลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอค่าสถิติต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ โดยนำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง นำมาลงรหัสแล้วนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการประเมินผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับ อายุงาน และหน่วยงานที่สังกัด โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นลักษณะนามธรรม ได้แก่ ค่านิยม และความเชื่อ และวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นลักษณะรูปธรรม ได้แก่ โครงสร้างองค์กร

และจารีตธรรมเนียมปฏิบัติ และข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นในการเสนอแนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ที่ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมายที่กำหนด ได้แก่ วิทยุทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงาน และผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนด และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก และการวัดผลการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อการแปลผลระดับวัฒนธรรมองค์กรและระดับระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2542 : 136 - 137) ดังนี้ คือ

การให้คะแนน	ข้อความที่มีความหมายบวก	ข้อความที่มีความหมายลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 5 คะแนน	ให้คะแนน 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน 4 คะแนน	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 3 คะแนน	ให้คะแนน 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน 2 คะแนน	ให้คะแนน 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน 1 คะแนน	ให้คะแนน 5 คะแนน

สำหรับการแปลผลได้กำหนดการแปลผลตามขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยเป็นระดับวัฒนธรรมองค์กรและระดับระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2542: 152) จำแนกระดับวัฒนธรรมองค์กรและระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ในแต่ละลักษณะดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient, r) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสหสัมพันธ์ หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในสังกัดภาคที่ 7 โดยแปลความหมาย (ประคอง กรรณสูต, 2542: 165) ดังนี้

เมื่อ r เข้าใกล้ 1.00 สูงกว่า 0.09	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
ระหว่าง 0.70 – 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ระหว่าง 0.30 – 0.69	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variables) กับตัวแปรตาม (dependent variables) ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และสัมพันธ์กันอย่างไร ความสัมพันธ์อาจจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือทิศทางตรงกันข้ามก็ได้

การนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาแปลผลใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ ถ้ายอมรับสมมติฐานทางสถิติว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0 หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทิศทางของความสัมพันธ์จะพิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ คือ ถ้าเป็นไปในทางบวก หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน แต่ถ้าเป็นไปในทางลบ หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ผกผันกันหรือตรงกันข้ามกัน